

Protocol bij het ontwerp van besluit tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken

COC en COV geven een protocol van niet-akkoord bij het ontwerp van besluit tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken (LBV).

Dit protocol maakt **onderscheid** tussen:

- de **bemerkingen over het niet-respecteren van het sociaal overleg bij de onderhandelingen over het ontwerpdecreet levensbeschouwelijke vakken**, en
- de **argumenten die aanleiding geven tot een niet-akkoord bij het ontwerpbesluit zelf**, dat uitvoering beoogt te geven aan dat ontwerpdecreet.

I. Bemerkingen bij het sociaal overleg en inhoudelijke bezwaren m.b.t. het ontwerpdecreet levensbeschouwelijke vakken

Miskennen van de overheid van het sociaal overleg

- COC en COV stellen vast dat na het afsluiten van de onderhandelingen over het ontwerpdecreet de Vlaamse regering besliste om een wezenlijke wijziging in het ontwerp aan te brengen. Deze wijziging werd tijdens de onderhandelingen door geen van de partners gevraagd of voorgesteld. De sociale partners werden er niet van op de hoogte gebracht. Ze werd doorgevoerd zonder voorafgaande informatie of overleg.
- De Raad van State oordeelde over dergelijke werkwijze reeds in zijn advies over het decreet taalhelden als volgt: *“Wanneer de Vlaamse Regering aan een reeds aan advies- of syndicale organen voorgelegd voorontwerp inhoudelijke wijzigingen aanbrengt die niet het gevolg zijn van opmerkingen die werden geformuleerd naar aanleiding van de vervulling van de voorgeschreven vormvereisten, dient het gewijzigde voorontwerp door de Vlaamse Regering op eigen initiatief opnieuw aan die organen te worden voorgelegd.”* (Advies van de Raad van State 78.894/1 van 18 maart 2026)
- Op onze vraag aan de overheid waarom de onderhandelingen niet werden heropend naar aanleiding van de doorgevoerde wijziging, stelde de overheid laconiek dat zij van mening is dat dit niet nodig is.
- Deze wijziging heeft een dermate grote impact op de organisatie van de LBV en op het personeel dat het volgens COC en COV een inbreuk betekent op het syndicaal statuut om dit niet ter onderhandeling voor te leggen.

Heroriëntering van een cursus LBV: aantasting van grondwettelijke rechten

- De wijziging houdt in dat het schoolbestuur kan beslissen om een cursus die voor een bepaalde levensbeschouwing wordt toegewezen op basis van de keuze van de leerlingen, kan geheroriënteerd worden naar een ander levensbeschouwelijk vak.

- COC en COV menen dat daarmee het grondwettelijk gewaarborgd recht van ouders en leerlingen op vrije keuze voor een levensbeschouwing en de verplichte neutraliteit van het officieel onderwijs geschonden kan worden. De tekst van het ontwerpdecreet bevat ons inziens te weinig waarborgen om dit grondwettelijk recht te garanderen.
- Bovendien schaadt het de mogelijkheden tot tewerkstelling van het personeelslid in de betrokken levensbeschouwing.

II. Argumenten voor het niet-akkoord bij het ontwerpbesluit

Disproportionele besparing op een specifieke personeelsgroep

- COC en COV kunnen niet akkoord gaan dat de maatregelen die de overheid wenst te treffen om problemen met de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken te verhelpen, gekoppeld worden aan een besparing van 100 miljoen euro.
- Zulke besparing heeft verregaande gevolgen voor het personeelsbestand. Ze leidt tot ontslagen van tijdelijke personeelsleden, tot terbeschikkingstelling van vastbenoemde LBV-leraren en tot grote onzekerheid bij huidige en toekomstige leraren levensbeschouwelijke vakken. COC en COV vragen respect voor deze vakken en hun leraren.
- Door dit samenspel van factoren en mechanismes bestaat zelfs de mogelijkheid van een tekort aan leerkrachten LBV.
- Leraren levensbeschouwing worden gedwarsboemd in hun keuze voor deze specifieke vakken waarvoor ze zich extra bekwaamden.

De overheid gaat er al te gemakkelijk van uit dat deze leraren LBV kunnen aangesteld worden in andere vakken/ambten of zich zullen omscholen hiervoor. Dit is echter niet zo.

- De leraren LBV hebben geen 'recht' op behoud van hun anciënniteit of op verlof TAO;
- Ze hebben geen recht op het dragen van levensbeschouwelijke symbolen in een ander ambt, waardoor hun recht op arbeid geschonden wordt. Op onze vraag of deze leraren tijdens het uitvoeren van pedagogische taken of bij aanstelling in een niet-organiek ambt ook met zulk verbod geconfronteerd zullen worden, gaf de overheid geen antwoord.
- Heel veel leraren LBV hebben geen bekwaamheidsbewijs dat hen kansen geeft tot aanstelling in een ambt van het onderwijzend personeel. De kansen, middelen en mogelijkheden om zich om te scholen zijn te beperkt en vrijblijvend. De overheid voorziet enkel een professionaliseringstraject als de vast benoemde leraren niet kunnen gereffecteerd of wedertewerkgesteld worden. Het aanbieden van zo'n traject is echter niet verplicht en het schoolbestuur moet er de kosten van dragen. De overheid moet daarom bijkomend investeren als ze een toekomst wil voor deze personeelsleden in het onderwijs.

Geen vereenvoudiging voor de organisatie en impact op de onderwijskwaliteit

- Scholen en schoolbesturen krijgen grote vrijheid voor de inrichting van de uren LBV. De onzekerheid over de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken en de invloed daarvan op de mogelijkheden om betrekkingen op te nemen is zeer groot en blijft bestaan. De arbeidsomstandigheden voor deze personeelsleden zullen drastisch verslechteren.
- COC en COV verwachten ook impact op de opdracht van leraren in andere vakken door de gewijzigde organisatievormen en dit is ontoelaatbaar. Als cursussen LBV voor een leerlingengroep in het basisonderwijs niet meer wekelijks parallel georganiseerd worden, zal het haast onmogelijk worden om ervoor te zorgen dat alle leerlingen dezelfde leerinhouden aangeboden krijgen, zonder de werkdruk voor de onderwijzers te verhogen.
- De besparing in de levensbeschouwelijke vakken heeft een negatieve invloed op de reguliere omkadering zoals de globale puntenenveloppe in het SO en de puntenenveloppen in het BaO die berekend worden op basis van uren- of lestijden-leraar. COC en COV vinden dit onaanvaardbaar.
- Doordat de meeste cursussen per graad of over de studierichtingen heen zullen moeten gegeven worden, is de impact op de inhoud van de lesopdracht aanzienlijk. De leerplannen zijn daar niet op afgestemd en zijn waarschijnlijk ook niet klaar tegen 1 september 2026.
- Verregaande samenzetting van leerlingengroepen, die voorheen aparte leerplannen hanteerden, en organiseren van afstandsonderwijs hebben een nefaste impact op de kwaliteit van onderwijs en verhogen de werkdruk op de leraar LBV. Vanuit didactisch-pedagogisch standpunt is het immers problematisch om leerlingen uit verschillende onderwijsvormen, laat staan uit OKAN of verschillende finaliteiten, samen te brengen binnen de uitgesproken dialooggerichte LBV. De verschillende betrokken leerplannen (bv. in de verschillende finaliteiten van het secundair onderwijs) lopen immer ver uiteen. Het voorliggend Besluit verplicht samenzettingen weliswaar niet, maar door de zeer forse besparing in de uren leraar voor de LBV zal dit in de feiten onafwendbaar zijn.
- Dit opent de deur naar uiteenlopende organisatorische keuzes op basis van verschillende overwegingen, waardoor het risico ontstaat op ongelijke behandeling van leerlingen of levensbeschouwelijke vakken in de eigen school of over de scholen heen. In de praktijk kan dit leiden tot systematische benadeling van een of meer levensbeschouwingen, bijvoorbeeld door het structureel toewijzen van minder gunstige lesmomenten aan een bepaald levensbeschouwelijk vak, zoals extra studie-uren in combinatie met achtste lesuren.
- Met het schrappen van de voordracht en de vervanging door een visum zal de inbreng van de erkende instanties om te zorgen dat de leraren LBV een haalbare opdracht krijgen sterk bemoeilijkt worden. Ook directeuren zullen geen beroep meer op hen kunnen doen als erkende instanties geen volledig overzicht meer kunnen bewaren over de aanstellingen en de beschikbaarheid van de leraren LBV.

- Juridisch-technisch zijn COC en COV van mening dat de delegatie in het decreet basisonderwijs (artikel 139) geen voldoende rechtsgrond biedt aan de Vlaamse regering om in dit besluit te bepalen in welke ambten betrekkingen kunnen ingericht worden met de aanvullende lestijden LBV.

1 september 2026 niet haalbaar

- Het decreet levensbeschouwelijke vakken dat de rechtsgrond moet bieden voor de andere organisatievormen moet nog de parlementaire weg gaan.
- De overheid wil daarna nog een hervorming doorvoeren voor de levensbeschouwelijke vakken in het buitengewoon onderwijs.
- Scholen zijn in het derde trimester van dit schooljaar volop bezig met inschrijvingen en planning van volgend schooljaar. Ze kunnen hiermee niet verder werken omdat de regelgeving nog niet in orde is.
- Ouders zijn daardoor niet in de mogelijkheid om weloverwogen hun schoolkeuze te maken, hetgeen een aantasting is van de passieve onderwijsvrijheid.
- De leraren LBV zullen bij het eindigen van het schooljaar geen duidelijkheid hebben over hun opdracht en hun aanstelling.
- Op deze manier zorgt het beleid van de overheid voor chaos in het onderwijsveld.

Besluit

- COC en COV besluiten dat het ontwerpbesluit, zowel gelet op zijn inhoud als op de bredere decretale context waarin het wordt geplaatst, onaanvaardbaar is en geven daarom uitdrukkelijk een protocol van niet-akkoord.